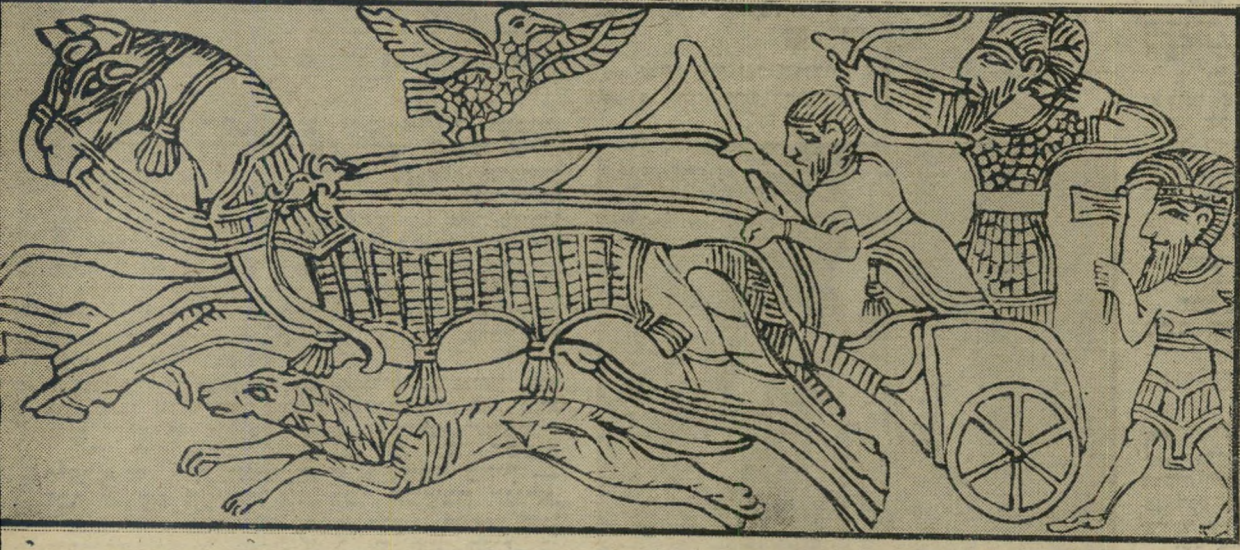

החיה שבאדם

האם משפיע עברנו הביולוגי על חיינו
היוםיומיים כפרטים, כציבור וכמדינה?

ההקור הנדוניין

יורי לכת. תופים וחוצרות, דגלים. רקיעת מגפיים בסך. טירטור מנועי הטאנקים. שאגת מטוסי הסילון. צוחת הפקודות. הימנון. רעש השרשרות של הזחלים. צעקות ההמון. מחאות-הכפיים. מי לא התלהב? מי יכול היה שלא להיסתתף?

רבבות מכל רחבי הארץ נהרו לראות את החזרות הכלליות. מיליונים חזו ב-

מאחורי אבנרי

מיצעד עצמו, לאורך המסלול ובמכשירי הטלוויזיה. גם רבים מאותם שהתנגדו למיצעד מפני שראו בו הפגנת-סרק, הבולעת את המיל-יונים הדרושים לבתי-הספר ולבתי-החולים — מצאו את עצמם לפתע מוחאים כפיים, רוקעים לקצב מנגינות-הלכת. משהו התנגן בלב, לשמע המניינה ברחוב ובמקלט. משהו נפעם לקול פעימות התופים. מה? לכאורה, אין צורך בהסבר עמוק.

תמונת צייד מלפני 3200 שנים - תקופת השופטים והפלשתים

בסך, ונסנה מבטינו לטור המשורייני. תותחים. מרגמות. טאנקים. ראיתי נשים מלטפות את הקנה הזקוק של תותח, כאילו היה זה גבר הלומותיהם. ראיתי ילדים מטפסים על טאנק, בהבעה של אושר שאין שני לו. הורים רבים קונים לבניהם צעצועים של טאנקים ותור תחים ומטוס-קרב, מפני שהילדים משי תוקקים דווקא להם, ולא למחרשות. הנה עובר הטור המשורייני. גבי רים ונשים, זקנים וילדים, עוקבים אחריו במבטים של אושר והערצה, בהבעה של תענוג עילאי. רעם המנועים, רעש גופיה-הפלדה הכבדיים על האספאלט, מעוררים בכרי דם רגשות עמוקים, בלתי-מוסכמים. מניין לנו רגשות אלה?

תותח, מרגמה, טאנק, יש להם רק מטרה אחת ויחידה — להרוג בני-אדם. לקי רוע אברים מגוסם. לערוף ראש מגו. להחדיר רסיסים חדים לאבריהם של בני האדם, לרסק כבד ומעיין וריאות. לקי בור אנשים באדמה בעורם חיים ונושי מים. לנקר עיניים. התוצרת היחידה של מכונות אלה היא המוות, הכאב והמום. רבים מאיתנו ראו פעולה זו במו עיניהם. ראינו גופות מרוסקות של חברים ואוייבים. אחדים מאיתנו נושאים על גור סם צלקות ששרדו מפעולתם של מכשירי רים כאלה. אני מכיר אדם הרואה מדי פעם בחלום-בלהות מאה שחיה בו במו עיניו: שרדיו של אדם שטוח על כביש, אשר טאנק כבד שלנו עבר עליו. ובכל זאת, גם בעל הסיט הזה הריע לטור הר משורייני.

האם זה הגיוני?

הגיוני לומר: אין ברירה, העולם הוא כזה, אנו זקוקים לטאנקים ולתותחים כדי להגן על חיינו. זה לא נעים, אבל זה ככה. זה בורדאי נכון. אבל יש הבדל עצום בין השלמה עם כליי-משחית, מחוסרי-ברירה — ובין התרפקות עליהם תוך אחבה ותלהבות. יש כאן משהו עמוק יותר. כל אחד מאיתנו, שינסה לנתח את עצמו, יצטרך להכיר בכך. (זכורני שבשבעות הראשונים אחרי פציי

ההסבר הגלוי, הפשוט, מספק בהחלט. יש הסבר הגיוני: צה"ל מגן על חיינו הפרטיים והלאומיים. בלי צה"ל, אין מדינת-ישראל. והרי מדינת-ישראל הוקמה וקיימת כדי להגן על החיים בה. למנוע כל אפשרות של חזרה על זועות קשינב ואשוויץ.

למה לא נרוע לכבוד החיילים, העולמים להיקרא בכך רגע לחרף את נפשם למען כולנו?

יש הסבר רגשי: כולנו חיינו חיילי צה"ל. רבים מאיתנו שפכו בו את דמם, שוטו כמשמעו. המדים האלה, המנגינות האלה, המכשירים האלה מוכירים לנו פרי קים יקרים מחיינו, שאנחנו מתגאים בהם. יש לנו זכויות בעסק הזה, ששמו צה"ל. למה לא נמחא לו כפיים?

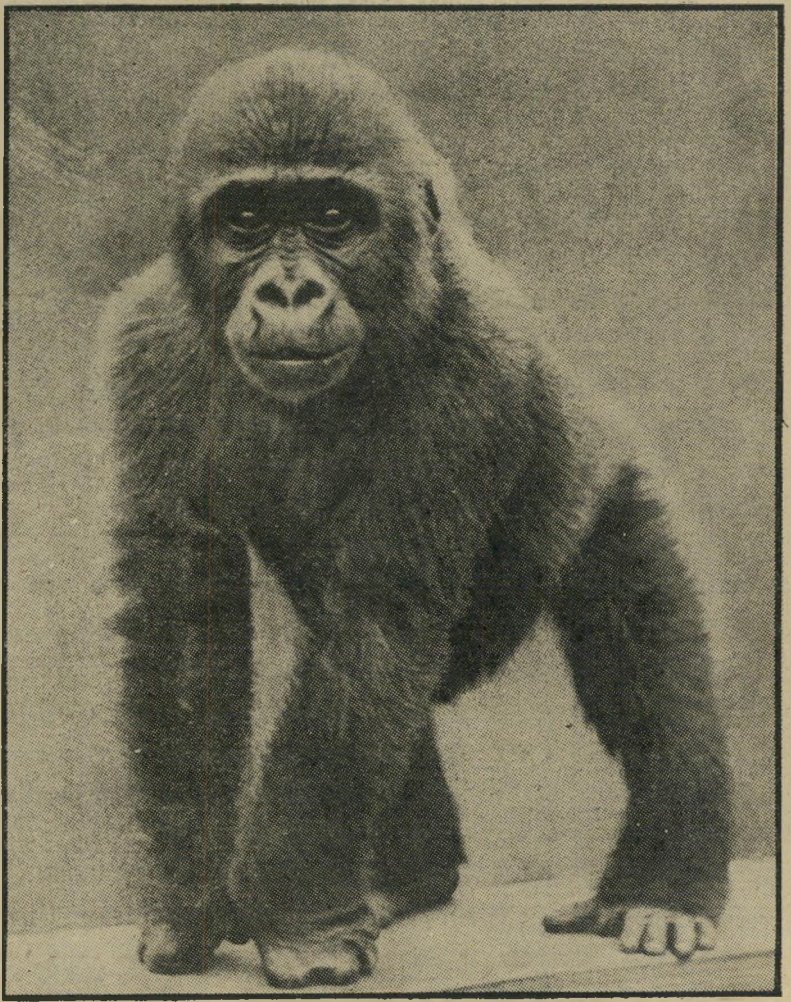
יש הסבר חברתי: צה"ל הוא צבא מיוחד במינו. אין הוא מייצג מעמד עליון. גם קציניו אינם בני כת נפרדת. צה"ל הוא צבא-העם, ועל כן הוא מעורר אהבה וחיבה בקרב העם. הוא מסמל את המאחד את כל העם — אשכנזים וספרדים, חילוניים ודתיים, שוחרים שלום ושוחרים-סיפוח. מי שמביע את אהבתו לצה"ל, מבטא את האהדות הלאומית. וזה בורדאי טוב.

מי אוהב כלי-נוח?

ל זה הגיוני מאוד, וגם נכון מאוד. אבל, האם זה באמת מסביר את ה תופעה?

האם התופעה נובעת באמת מ רבדים שיכולים, או רגשיים-גלויים — או שיש לחפש את מקורה ב רבדים עמוקים יותר בנפשנו?

הרי גם המיטרה ושירותי-הכבאות דרוי שים כדי להגן על חיינו וביטחוננו. השוט-רים, הכבאים, המצילים בשפת-הים — גם הם מסכנים לא פעם את חייהם למענו. ובכל זאת אין המיטרה מעוררת בנו רגשות של אהבה דווקא, ותימורת מכבי האש לא תלהיט את דמן של נערו. מה מייחד את המיצעד הצבאי? האם היחס אליו הוא אירציונלי ביסודו? נניח לרגע לחיילים המיוזעים, הצועדים

גורילה: האם עזבונו משפחת הקופים?